

Această publicație a fost tradusă și produsă cu sprijinul Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații intră în responsabilitatea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și al Ministerului Economiei al Republicii Moldova și nu reflectă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova

Adresa: str. 31 August 1989, 80, Chișinău, MD-2012, Republica Moldova

Telefon: (373 22) 578205, Fax: (373 22) 232302,

Pagina electronică: www.mfa.gov.md, e-mail: secdep@mfa.md

Context:

În prezent relațiile dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova sunt reglementate de Acordul de Parteneriat și Cooperare (PCA) care a intrat în vigoare în 1998. Acesta va fi substituit în curând de **Acordul de Asociere (AA), care va oferi un nou cadru juridic pentru cooperarea moldo-comunitară**. Documentul reprezintă o nouă generație de Acorduri de Asociere, cu un conținut cuprinzător, ambițios și inovativ. Negocierile asupra AA dintre Moldova și UE au fost lansate în ianuarie 2010. Discuțiile pe marginea instituirii unei Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) ca parte integrantă a Acordului au fost demarate mai târziu, în 2012, atunci când Moldova a demonstrat un progres substanțial în pregătirea către aceste negocieri.

La cel de-al 15-lea Consiliu de Cooperare UE- Moldova din 25 iunie 2013, s-a consemnat finalizarea negocierilor privind Acordul de Asociere, inclusiv privind DCFTA.

În data de 29 noiembrie 2013, Acordul va fi parafat la Vilnius de către negociatorii-șefi din partea UE și din partea Moldovei, cu scopul de a semna documentul cât de curând posibil în 2014.

Principii de Bază:

De la bun început s-a hotărât ca **Acordul să preia o abordare inovativă și ambițioasă, să includă DCFTA și din punct de vedere al conținutului să depășească Acordul de Parteneriat și Cooperare acolo unde este posibil.** Acordul reflectă importanța strategică a relațiilor UE-Moldova, oferind asociere politică și integrare economică.

AA conține prevederi cu caracter **obligatoriu, norme regulatorii** și aranjamente de cooperare mai extinse decât cele din acordurile tradiționale, **fiind cuprinzător și acoperind toate sectoarele de interes.**

Acordul oferă **o bază pentru dezvoltarea relațiilor UE-Moldova** fără a prejudicia posibilele evoluții în sensul Tratatului Uniunii Europene.

O atenție specială se acordă **implementării și aplicării prevederilor AA** inclusiv prin stipularea termenelor clare și stabilirea unui cadru **instituțional și administrativ adecvat, creând astfel premisele necesare pentru o implementare eficientă.**

Elemente cheie:

Acest Acord ambițios reprezintă o modalitate concretă de a explora dinamica relațiilor moldo-comunitare și se concentrează pe susținerea reformelor cheie, pe dezvoltare și creștere economică, guvernare și cooperare în sectoare precum energie, transport, protecție mediu, industrie și dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM), protecție

socială, drepturi egale, protecție a consumatorului, educație, cercetare și inovații , cooperare culturală etc.

Valori și Principii: valori comune, în mod special democrația și statul de drept, respectul pentru drepturile omului și libertățile fundamentale, buna guvernare, economia de piață și dezvoltarea durabilă;

O cooperare sporită în ce privește **politica externă și de securitate**, concentrată pe aspecte regionale, WMD (arme de distrugere în masă), neproliferare și dezarmare, prevenirea conflictelor și managementul crizelor;

DCFTA, care depășește aranjamentele clasice ce țin de comerțul liber, ce prevede nu doar deschiderea reciprocă a piețelor pentru majoritatea bunurilor și a serviciilor, dar mai și obligă la o armonizare graduală cu normele și standardele UE pentru comerț și pentru sectoarele ce țin de comerț, precum standarde și reguli de evaluare a conformității, reguli sanitare și fitosanitare, drepturi asupra proprietății intelectuale, facilitare a comerțului, achiziții publice și concurență; reglementări stricte ce țin de comerțul cu produse energetice, inclusiv investițiile, tranzitul și transportul;

Justiție, Libertate și Securitate, în baza Planului de Acțiuni pentru Liberalizarea Vizelor, cuprinzând statul de drept, protecția datelor, migrația, lupta împotriva spălării banilor și finanțării terorismului, a drogurilor ilicite, combaterea crimei organizate și lupta împotriva terorismului;

Cooperare sporită în aproximativ 25 de sectoare, inclusiv energie, transport, mediu, cooperare privind politicile industriale și de antrepriză, finanțe publice,

stabilitate macroeconomică, legislație corporativă, bănci, asigurări și alte servicii financiare, societate informațională, tehnologii informaționale și telecomunicații, agricultură și dezvoltare rurală, afaceri maritime și pescuit, minerit, cooperare în domeniul științei și a tehnologiei, cooperare în spațiu, protecția consumatorului, cooperare socială, sănătate publică, educație, cercetare și inovații, cooperare în domeniul cultural și audio-vizual, cooperare a societății civile, cooperare la nivel regional și transfrontalier, etc. Cooperarea se va axa pe **armonizarea graduală la acquis-ul comunitar** și unde este relevant, de asemenea, la normele și standardele internaționale.

Conținutul Acordului de Asociere

Negocierile privind Acordul de Asociere au fost încheiate în iunie 2013, după 15 runde de negocieri, inclusiv 7 runde de negocieri separate privind DCFTA. După parafarea Acordului la Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius, care este planificat pentru 29 noiembrie 2013, UE va parcurge un șir de etape tehnice adiționale (în special traducerea), necesare pentru pregătirea semnării Acordului de Asociere, inclusiv DCFTA, în 2014.

Acordul de Asociere UE-Moldova ajunge la un număr total de 1300 pagini și cuprinde:

Un **Preambul** ce reprezintă partea introductivă a Acordului, cu indicarea scopului și esenței acestuia;

Șapte titluri - Principii Generale; Cooperare Politică și Politică Externă și de Securitate; Justiție, Libertate și Securitate; Cooperare Sectorială și Economică; Comerț și aspecte ce

țin de Comerț (DCFTA); Cooperare Financiară inclusiv clauze Anti-Fraudă, precum și Prevederi Instituționale, Generale și Finale;

Anexe ce includ referințe clare la legislația UE ce urmează a fi preluată de Republica Moldova, cu termene exacte de implementare;

Protocoloale.

Acordul de Asociere pe scurt:

AA are scopul de a accelera aprofundarea relațiilor politice și economice dintre Moldova și UE, precum și integrarea graduală a Moldovei pe Piața Internă a UE prin stabilirea DCFTA.

AA reprezintă o modalitate concretă de a exploata dinamica relațiilor moldo-comunitare, concentrându-se pe susținerea reformelor cheie, pe creștere și dezvoltare economică, pe guvernare și cooperare sectorială.

AA constituie pentru Moldova o agendă de reformare, bazată pe un program comprehensiv al armonizării legislației Moldovei cu normele UE.

Negocierile AA s-au desfășurat în paralel cu dialogul privind acordarea asistenței din partea UE pentru acele domenii care necesită a fi reformate și dezvoltate.

Preambul

PREAMBULUL reprezintă o selecție a celor mai importante aspecte în cooperarea moldo-comunitară, confirmând intenția părților de a dezvolta o relație apropiată și de durată. Deși are un caracter introductiv care nu este obligatoriu, preambulul prezintă referințe importante la valorile comune și alte elemente cheie care „dau tonul” întregului Acord. Printre acestea se numără următoarele

O referință la **valorile comune** care stau la baza funcționării UE – și anume: democrația, respectul drepturilor omului și a libertăților fundamentale, statul de drept.

O referință privind recunoașterea Moldovei ca fiind **o țară europeană** cu o istorie și valori comune cu cele ale Statelor Membre UE.

O referință la **aspirațiile europene ale Moldovei**. UE salută **alegerea europeană a Moldovei**, inclusiv angajamentul de a dezvolta o democrație durabilă și o economie de piață.

O recunoaștere a faptului că **asocierea politică și integrarea economică** a Moldovei în cadrul UE va depinde de progresul în implementarea AA, precum și de rezultatele obținute de Moldova în asigurarea respectului față de valorile comune și progresul în convergența cu domeniile politice, economice și legale ale UE.

Titlu: Principiile Generale

Acest **Titlu** definește principiile generale care vor forma baza politicilor interne și externe ale Asocierii dintre UE și Moldova și anume:

Respectul pentru principiile democratice, drepturile omului, libertățile fundamentale și statul de drept.

Promovarea respectului pentru principiul suveranității și al integrității teritoriale, inviolabilitatea hotarelor și independența, precum și combaterea proliferării armelor de distrugere în masă.

De asemenea, principiile **unei economii de piață, buna guvernare, lupta cu corupția, lupta împotriva diferitor forme de crimă organizată trans-națională și a terorismului, promovarea unei dezvoltări durabile** sunt importante pentru consolidarea relațiilor dintre UE și Moldova și vor sta la baza acestei cooperări.

Titlu: Dialogul politic și reforme, cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate

În cadrul acestui **Titlu**, Acordul de Asociere prevede intensificarea dialogului politic UE-Moldova și cooperarea în vederea convergenței graduale în sectoarele acoperite de Politica Externă și de Securitatea Comună (PESC și Politica de Securitate și Apărare Comună (PASC).

Titlul II acoperă aspecte precum **obiectivele dialogului politic, dialogul și cooperarea privind reformele pe plan național, precum și cele ce țin de politica externă și de securitate.**

Acordul prevede **câteva platforme pentru desfășurarea dialogului politic**, unde Consiliul de Asociere UE- Moldova va reprezenta cel mai înalt nivel .

Dialogul politic va avea scopul inter alia:

de a **aprofunda asocierea politică** și de a spori convergența și eficiența politicilor, inclusiv a celei de securitate;

de a promova **stabilitatea și securitatea internațională** bazate pe un multilateralism eficient;

de a consolida cooperarea și dialogul privind **securitatea internațională și managementul conflictelor**, în mod special pentru a face față provocărilor și amenințărilor cheie la nivel global și regional;

de a încuraja o cooperare practică și orientată spre rezultate pentru a consolida **pacea, securitatea și stabilitatea pe continentul European**;

de a consolida respectul pentru **principiile democratice, statul de drept și buna guvernare, drepturile omului și libertățile fundamentale**, inclusiv drepturile minorităților naționale, nediscriminarea persoanelor ce aparțin minorităților și respectul pentru diversitate, și de a contribui la consolidarea reformelor politice interne.

Titlul: Justiție, Libertate și Securitate

Acoperă aspectele ce țin de statul de drept și respectarea drepturilor omului; protecția datelor personale; cooperarea în domeniul migrației, azilului și a managementului frontierelor; mobilitatea; cooperarea în lupta împotriva traficului ilicit de droguri, criminalității, corupției și spălării banilor; cooperarea în vederea contracarării terorismului și cooperarea judiciară.

UE și Moldova s-au angajat prin Acordul de Asociere să-și consolideze **dialogul și cooperarea în domeniul migrației, a azilului și a managementului frontierelor. Importanța introducerii unui regim de călătorie fără vize pentru cetățenii Moldovei**, la momentul potrivit, în condițiile în care o mobilitate bine administrată și securizată este recunoscută de Acord.

De asemenea, în Acord este reflectat angajamentul pentru **combaterea crimei organizate și a spălării banilor**, pentru reducerea aprovizionării cu stupefiante și a cererii pentru drogurile ilicite, intensificarea cooperării în lupta împotriva terorismului.

Titlul: Cooperare economică și sectorială

Acoperă teme ce țin de cooperarea economică și anume cele ce vizează dialogul economic, managementul finanțelor publice și controlul financiar, politici fiscale și cooperare în sectorul

vamal, statistică, precum și o cooperare sectorială extinsă în peste 25 de sectoare, atât tradiționale precum transportul, energia, protecția mediului, precum și în cele noi **precum mineritul, afacerile maritime și pescuitul**, cooperarea transfrontalieră și regională.

De asemenea, Titlul respectiv reconfirmă principiile și modalitățile de participare a Moldovei la Agențiile și Programele Comunitare.

Titlul: Comerț și aspecte ce țin de Comerț (DCFTA)

UE este cel mai important partener comercial al Moldovei, acoperind circa 45% din comerțul extern al țării.

O integrare economică mai aprofundată prin intermediul DCFTA va reprezenta un impuls puternic pentru creșterea economiei țării. Fiind un element principal al Acordului de Asociere, DCFTA va crea oportunități de afaceri în Moldova și va promova o modernizare economică reală și integrarea în UE. Rezultatul direct al stabilirii Zonei de Comerț Liber și Aprofundat cu UE este faptul că în Moldova cetățenii vor beneficia de produse și servicii de o calitate și o siguranță sporită, iar producătorii vor fi susținuți în ce privește accesul într-un mod mai eficient și deschis pe piețele internaționale.

Titlul DCFTA din Acordul de Asociere este dedicat Comerțului și aspectelor ce țin de Comerț. Integrarea economică se preconizează a fi realizată prin Stabilirea unei Zone de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător.

DCFTA, împreună cu procesul mai extins de armonizare legislativă, va contribui la avansarea procesului de integrare a Moldovei pe piața internă a UE. Ea include eliminarea majorității taxelor și a barierelor în comerțul cu bunuri, prestarea serviciilor și în circulația capitalului și a investițiilor.

DCFTA va oferi un nou climat pentru dezvoltarea relațiilor economice dintre UE și Moldova. Vor fi create noi oportunități comerciale și de investiții pentru stimularea concurenței. Toate aceste elemente reprezintă factori cheie pentru restructurarea și modernizarea economică a Moldovei. Referitor la impactul eliminării taxelor vamale (reducerea veniturilor la bugetul național) pe care îl presupune DCFTA, experiența arată că pe termen scurt aceste sume vor fi compensate de taxe indirecte achitate de către companii, care vor avea cifre mai mari de afaceri grație oportunităților oferite de DCFTA.

Mai mult ca atât, UE și alți parteneri internaționali s-au angajat să susțină Moldova în promovarea celor mai costisitoare reforme legislative și instituționale pe care le implică DCFTA, prin asistență financiară și tehnică.

Odată ce va fi implementat, DCFTA va conduce la o creștere suplimentară a PIB-ului Moldovei de până la 5,4%.

Prevederi Finale și Instituționale

AA presupune o platformă specială instituțională de cooperare pentru relațiile dintre UE și Moldova.

Cel mai **înalt nivel va fi reprezentat de Consiliul de Asociere UE-Moldova**, care se poate întruni în orice format. Este importantă acordarea Consiliului de Asociere dreptul de a lua și decizii cu caracter obligatoriu.

Consiliul de Asociere va fi asistat în realizarea sarcinilor sale de către **Comitetul de Asociere**. Acesta, la rândul său, poate crea Sub-comitete pentru a implementa cooperarea sectorială. Întrunindu-se într-un format special, Comitetul de Asociere va examina aspectele specifice DCFTA.

Acordul de Asociere mai prevede și o platformă de cooperare instituționalizată pe dimensiunea parlamentară, în mod special prin stabilirea **Comitetului Parlamentar de Asociere**. Acesta va reprezenta un forum al membrilor Parlamentului European și al membrilor Parlamentului Moldovei.

Un alt element important al AA constă în promovarea întrunirilor sistematice ale reprezentanților societății civile. Astfel, va fi stabilită o **Platformă a Societății Civile**, care va putea oferi recomandări Consiliului de Asociere.

În Titlul respectiv mai sunt incluse o serie de prevederi menite să asigure implementarea corectă a Acordului de Asociere

Una dintre prevederi stabilește conceptul armonizării **graduale** a legislației Republicii Moldova la normele și standardele UE. Conceptul dat este important în contextul anexelor AA care prevăd legislația UE ce urmează a fi preluată de Moldova în anumite termene specificate, de până la 10 ani după intrarea în vigoare a Acordului.

O altă prevedere pune bazele conceptului de **armonizare dinamică**. Stabilirea acestui concept a fost necesară, deoarece legislația UE nu este statică, ci se dezvoltă continuu. Astfel, procesul de armonizare va fi unul dinamic și va ține pasul cu principalele reforme din UE, dar într-un mod echilibrat, luându-se în calcul capacitatea Moldovei de a implementa aceste norme.

Pentru a evalua realizarea angajamentelor stabilite în Acordul de Asociere, au fost incluse prevederi ce țin de **monitorizare**. Monitorizarea reprezintă o analiză continuă a progreselor obținute în implementarea și aplicarea măsurilor și angajamentelor prevăzute în Acordul de Asociere. Procesul de monitorizare va avea o importanță aparte pentru DCFTA deoarece rezultatul pozitiv al acestuia va fi precondiția unei deschideri mai avansate a pieței UE pentru agenții economici din Moldova.

Monitorizarea va include **evaluările** procesului de armonizare a legislației Moldovei la actele UE (și acolo unde va fi aplicabil, la instrumentele internaționale).

Acordul de Asociere mai stabilește și **Mecanismul de Soluționare a Litigiilor**. Acest mecanism va fi aplicat dacă unele obligațiuni stipulate în AA nu vor fi îndeplinite de către una dintre Părți. Pentru capitolul ce ține de DCFTA este stabilit un Mecanism de Soluționare a Litigiilor specific comerțului. Acest mecanism specific este inspirat de mecanismul de soluționare a litigiilor reglementat de OMC.

Durata Acordului de Asociere UE-Moldova este nelimitată.

Textul AA va fi redactat în cele 24 de limbi ale statelor membre ale UE.

Cooperarea Financiară

Asistența bilaterală acordată de UE Republicii Moldova a crescut foarte mult în ultimii ani, demonstrând una dintre cele mai ridicate rate de asistență per capita din regiune.

Așa cum este ilustrat mai jos, angajamentele au continuat să crească în ultimii ani în special începând cu 2010.

De asemenea, în baza rezultatelor pozitive atinse în cooperarea cu UE, Republica Moldova a beneficiat și de un supliment de fonduri în cadrul Programului de Cooperare și Integrare a Parteneriatului Estic (EaPIC), în conformitate cu principiul mai mult pentru mai mult

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTAL
Planificat (milioane euro)	40	62,3	57	66	78,6	122	100	525,9
Achitat (milioane euro)	8,00	23,72	66,10	56,57	79,32	53,12		286,83

Uniunea Europeană este cel mai mare donator al Republicii Moldova. Conform statisticilor, la data de 1 aprilie 2013, în Moldova erau implementate 246 proiecte în cadrul asistenței externe, 84 dintre ele fiind finanțate de UE.

Aspecte cheie

Asistența oferită de UE în cadrul Instrumentului European de Parteneriat și Vecinătate (ENPI), se bazează pe un **Program Național Indicativ** stabilit de comun acord, care acoperă

perioadele 2007-2010 și 2011-2013 cu un buget total de **525 mil. Euro**.

Din cadrul acestui Program sunt implementate un șir de proiecte și sub-programe.

Cu titlu aparte menționăm Programul de **Dezvoltare a Capacităților Instituționale** (41.16 mil. euro) care oferă suport direct în pregătirea pentru și implementarea viitorului Acord de Asociere. Această susținere include mai multe instrumente: Twinning, Proiecte TAEX și Sigma, asistență tehnică și echipament. Programul promovează buna guvernare și o integritate și responsabilitate sporită a instituțiilor publice din Moldova față de cetățeni, prin armonizarea progresivă la standardele și cele mai bune practici europene.

În sprijinul procesului de reformare a instituțiilor publice din Moldova, au venit și 15 experți internaționali de nivel înalt care, activând zi de zi alături de funcționarii din autoritățile publice moldovenesti, au contribuit la transferul experienței și celor mai bune practici europene.

Un alt instrument cheie în oferirea asistenței comunitare este așa-numitul **Program de Suport pentru Politicile Sectoriale** conform căruia, în bugetul național sunt transferate direct sume importante de bani pentru reformarea unui anumit sector, în conformitate cu criteriile și mecanismul stabilit de comun acord cu UE ("Susținere Bugetară").

Cele mai recente programe implementate prin respectivul mecanism sunt:

În 2010, Programul de Susținere a Politicilor pentru **Stimularea Economică a Zonelor Rurale** cu un buget de 59 mil. euro care contribuie la dezvoltarea economică durabilă a zonelor rurale din Republica Moldova;

În 2011, Programul de Susținere a Politicilor pentru **Reforma Sectorului Energetic** din Moldova (42,6 mil. euro), care are drept scop ajutorarea Moldovei în vederea atingerii obiectivelor Strategiei Energetice, bazându-se pe Planul de Acțiuni privind Eficiența Energetică (care include promovarea eficienței energetice și a energiei regenerabile). În cadrul acestui Program se realizează un proiect cu un impact major - **Energie și Biomasă**, grație căruia în 139 de școli, grădinițe, centre comunitare și alte spații din mediul rural au fost instalate sisteme moderne de încălzire cu biomasă. Darea în exploatare a noilor sisteme de încălzire a condus la crearea a peste 250 locuri de muncă, precum și la lansarea a zeci de noi afaceri de producere a combustibilului din **biomasă sub formă de pelete și brichete**.

În 2012, Programul de Susținere a Politicilor pentru **reformele din Sectorul Justiției** (60 mil. euro). Obiectivul principal al acestei inițiative este de a susține Guvernul Moldovei în implementarea Strategiei Reformei Sectorului Justiției și a Planului de Acțiuni corespunzător și de a dezvolta **o justiție accesibilă**, eficientă, independentă, transparentă, profesională, cu o înaltă responsabilitate față de societate în conformitate cu standardele europene, care asigură statul de drept și protecția drepturilor omului.

Din bugetul pentru 2013 vor fi susținute programe de dezvoltare în sectorul **Educației Vocaționale** și pentru susținerea **Implementării Planului de Acțiuni pentru Liberalizarea Vizelor**.

Mai multe despre DCFTA

DCFTA reprezintă un nou instrument comercial care depășește conceptul tradițional de liberalizare a comerțului, bazat pe două elemente cheie. Primul, prevede liberalizarea comerțului prin eliminarea taxelor vamale, a cotelor de import și a altor bariere procedurale, legale și tehnice în fața comerțului; inclusiv noi reglementări liberalizate privind investițiile și serviciile. Al doilea aspect ține de preluarea normelor și standardelor UE, asigurând astfel premisele pentru o integrare aprofundată pe piața comunitară, care, de altfel, este și cea mai mare la nivel mondial, cu **500 milioane** de consumatori și o valoare nominală cumulată a PIB-ului **de circa 20 trilioane dolari SUA**. Adicional, este prevăzută instituirea unor comitete la nivel de experți pentru a asigura un dialog și o cooperare eficientă între părți în diferite domenii prevăzute de acord.

Acordul acoperă un număr mare de sectoare care vor fi afectate în mod pozitiv:

ACCESUL PE PIAȚĂ: Liberalizarea majoră a taxelor de import. Pe termen lung circa **95%** din taxe vor fi reduse la zero, iar pentru restul pozițiilor, taxele fie vor fi reduse, fie este stabilită o cotă pentru exportul fără taxe. Taxele scăzute vor conduce la o competitivitate sporită și, drept urmare, la scăderea prețurilor pentru consumatori. În timp, noile tehnologii importate vor conduce la sporirea productivității, la salarii mai mari și la creșterea generală a sectorului prin noi oportunități de angajare.

S-a estimat că exporturile din Moldova spre UE vor crește cu 15% pe termen scurt și 16% pe termen lung, în timp ce importurile vor crește doar cu șase și, respectiv opt la sută. Drept urmare, DCFTA va conduce la o îmbunătățire relativă a balanței comerciale a Republicii Moldova.

În mare parte creșterea exporturilor se va datora reducerii barierelor Sanitare și Fitosanitare și a Barierelor Tehnice. Beneficiile se preconizează a fi mai mari pentru Moldova, deoarece urmează să se aproximeze cu standardele UE, proces care nu doar va deschide de facto piața UE pentru exportatorii din Moldova, dar va duce la accesul sporit al produselor din Moldova pe piețele țărilor terțe, atunci când producătorii Moldoveni se vor conforma la standardele UE.

În mod special **în sectorul agricol**, care este unul extrem de important, eliminarea taxelor va duce la creșterea exporturilor din Moldova spre UE, în special a zahărului, cerealelor și grânelor (o creștere de 30%), precum și a altor produse agro-alimentare

În ceea ce privește **produsele industriale**, importul acestora din Moldova în UE de asemenea va beneficia de reducerea taxelor, începând cu data intrării în vigoare a Acordului.

PRESTAREA SERVICIILOR: Liberalizarea și armonizarea legislativă în sectorul comerțului cu servicii va avea un impact pozitiv aparte. Se așteaptă că armonizarea cu practicile UE va duce la un nivel

crescut al Investițiilor Străine și, respectiv, la creșterea standardelor de muncă și a salariilor.

CONCURENȚA: Aproximarea instituțională și legală a regulilor ce țin de concurență și ajutor de stat va îmbunătăți competitivitatea întreprinderilor din Moldova, care, în schimb, va duce la prețuri mai mici, calitate și siguranță mai înaltă a produselor și serviciilor împreună cu o alegere mai mare pentru consumatori. În ce privește alinierea la reglementările privind ajutorul de stat, se așteaptă că acestea vor consolida mediul de afaceri intern grație investițiilor externe sporite. Fluxul adițional de investiții va facilita în continuare modernizarea economiei Moldovei, restructurarea afacerilor, crearea locurilor de muncă

ACHIZIȚIILE PUBLICE: Armonizarea reglementărilor privind achizițiile guvernamentale la standardele UE va spori eficiența investițiilor publice prin accesarea ofertelor mai ieftine și mai competitive, fiind posibilă realocarea resurselor către cele mai eficiente companii. Deschiderea accesului participării UE la licitațiile publice din Moldova va duce mai departe la scăderea costurilor și la o potențială sporire a calității lucrărilor publice, a ofertelor și serviciilor.

Drepturile de proprietate intelectuală (DPI): În domeniul drepturilor proprietății intelectuale, reformele care vor fi implementate în contextul DCFTA au drept scop crearea unui mediu deschis inovațiilor, inclusiv prin oferirea unei protecții eficiente a DPI.

Moldova s-a angajat să armonizeze legislația sa cu acquis-ul comunitar, inclusiv în partea ce ține de protejarea Indicațiilor Geografice și a Denumirilor de Origine. Respectarea cu mai multă strictețe a cerințelor în lupta împotriva produselor contrafăcute și a pirateriei, va duce la o creștere a securității companiilor ce desfășoară activități comerciale în Moldova, astfel consolidând investițiile în diverse sectoare ale economiei.

REGLEMENTĂRI TEHNICE: Normele tehnice diferite reprezintă un impediment cheie pentru exporturile din Moldova în UE. Respectiv, ajustarea reglementărilor tehnice la cele ale UE va avea un impact multidimensional asupra economiei. Un prim **efect direct** va fi reducerea costurilor companiilor ce țin de trecerea procedurilor de evaluare a conformității. Odată cu implementarea prevederilor DCFTA va fi instituit un mecanism de recunoaștere reciprocă a procedurilor de evaluare a conformității astfel reducându-se costurile de promovare a produselor. Conform estimărilor pentru produsele agricole, reducerile ar putea atinge **50%**, iar pentru cele industriale - **35%**. Indirect, beneficiile vor rezulta în faptul că întreprinderile vor fi stimulate să investească în calitate și tehnologii noi pentru a deveni competitive.

Pe termen lung, îmbunătățirea calității va avea un impact pozitiv suplimentar asupra nivelului de sănătate a populației.

Măsurile sanitare și fitosanitare: Armonizarea legislației în acest sector va avea cel mai mare impact asupra sectorului agro-alimentar, or în prezent un șir de produse din Moldova, cum ar fi cele de origine animalieră, nu pot fi exportate în UE din cauza nerespectării acestor standarde. Odată cu implementarea standardelor UE, va fi facilitat exportul nu doar pe piața UE, dar și în raport cu țările terțe, iar consumatorii locali vor avea acces la produse de o calitate și siguranță europeană.

Impactul social al DCFTA

Se preconizează ca DCFTA să producă un impact major și în plan social, contribuind la reducerea sărăciei inclusiv prin crearea noilor oportunități de angajare atât pentru personalul calificat cât și pentru cel necalificat. Pe termen mediu se prognozează o reducere a exodului forței de muncă în rezultatul îmbunătățirii condițiilor de muncă și creșterii salariilor, în particular în mediul rural.

Liberalizare asimetrică, dar și beneficii asimetrice

Costurile care vor rezulta din necesitatea de reformare și modernizare vor fi pe deplin compensate de beneficii pe termen lung. În plus, unele costuri vor fi împărțite cu UE, deoarece aceasta este dispusă să ofere asistența tehnică și financiară Republicii Moldova.

Pe termen scurt, se preconizează ca DCFTA să ducă la o creștere a produsului național cu 71 milioane euro pentru UE și 75 milioane euro pentru Moldova.

Pe termen lung, schimbarea estimată a produsului național pentru Moldova se va dubla, adică va ajunge la 142 milioane. În termeni relativi, pentru UE aceste schimbări la nivelul produsului național se exprimă printr-un adaos neglijabil de puțin peste 0% la PIB. Pentru Moldova schimbările sunt mult mai profunde, deoarece creșterea produsului național se exprimă într-o **creștere a PIB-ului cu 3,2% pe termen scurt și cu 5,4% pe termen lung.**

Astfel, se estimează că DCFTA va avea un impact pozitiv mai pronunțat asupra economiei Moldovei decât asupra UE. Pentru Moldova, UE reprezintă un partener comercial mult mai important, decât este Moldova pentru UE, grație diferenței mărimii și capacității piețelor în termeni de calibru economic, UE fiind cu mult mai mare. Din aceste considerente, un acord DCFTA între cele două părți va avea un impact mai mare asupra Moldovei, decât asupra UE.

Cum rămâne cu regiunea transnistreană

Stabilirea unor relații mai avansate dintre UE și Republica Moldova prin intermediul Acordului de Asociere și a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA), va marca o schimbare în profunzime și extindere a angajamentelor asumate reciproc de ambii parteneri. AA și în particular DCFTA pornesc de la experiența implementării acordurilor și aranjamentelor existente între UE și Republica Moldova, cum ar fi Acordul de Parteneriat și

Cooperare și regimul Preferințelor Comerciale Autonome (ATP) acordat Moldovei din partea UE.

Totodată, în cadrul DCFTA părțile se vor angaja într-o agendă mult mai ambițioasă de reformare care vizează liberalizarea aprofundată a comerțului, prin armonizarea normelor și standardelor moldovenești la cele europene. Ținând cont de faptul că în prezent Republica Moldova este limitată în posibilitățile de pregătire către și implementare a acestor prevederi specifice DCFTA în regiunea transnistreană, cu titlu de excepție s-a decis extinderea actualului regim preferențial al ATP pentru încă doi ani, până în 2016 pentru regiunea din stânga Nistrului.

Conform estimărilor experților, beneficiile pentru regiunea transnistreană ce vor surveni în urma **implementării DCFTA, reprezintă o creștere de 3,6% a PIB-ului local** iar refuzul de a beneficia de acest aranjament ar rezulta într-o reducere a PIB-ului regiunii cu 5,2%.

Creșterea PIB-ului cu 3,6% pe termen lung, se va datora faptului că regiunea va avea posibilitatea să-și mențină exporturile către UE și, în plus, să și le extindă, dat fiind faptul că DCFTA include un șir de poziții noi liberalizate, inclusiv în sectorul agro-alimentar. Suplimentar, prin armonizarea standardelor și a procedurilor, DCFTA va contribui la reducerea substanțială a barierelor netarifare, diminuând costurile de producere și, în schimb, intensificând comerțul. Mai mult decât atât, producătorii și companiile din regiune vor obține un acces stabil și

pe termen lung la una din cele mai mari piețe de export, contribuind astfel la atragerea investițiilor și creșterea exporturilor. Pe termen lung, concurența sporită între companii va duce la diversificarea produselor și serviciilor accesibile populației din regiune.

Întrebări și Răspunsuri

Î: De ce este în avantajul Republicii Moldova să semneze AA/DCFTA?

Noul Acord va stabili o “asociere” între Moldova și UE, consolidând substanțial precedentul „parteneriat”. Acest fapt este exprimat de formula “asociere politică și integrare economică”. Cu excepția Spațiului European Economic și a țărilor candidate, UE nu și-a mai deschis atât de profund Piața Internă unei țări terțe. Deschiderea respectivă este posibilă datorită angajamentului Republicii Moldova de a prelua acquis-ul comunitar. În schimbul unei implementări eficiente a legislației comunitare Moldova va deveni, treptat, parte a Pieței Interne.

Î: Care este semnificația politică a parafării Acordului de Asociere?

Acordul de Asociere va fi parafat de către negociatorii-șefi din partea celor două părți (Moldova și UE) în data de 29 noiembrie 2013 la Vilnius. Parafarea este o procedură tehnică importantă care confirmă textul negociat

începând cu 2010. Cu toate acestea, procedura nu are un caracter politic, textul acordului fiind parafat la nivel de lucru.

Î: Cum rămâne cu aplicarea provizorie a Acordului de Asociere?

O decizie concretă privind acest aspect va fi luată de părți de comun acord înainte de semnarea Acordului, planificată pentru 2014. Aplicarea provizorie este posibilă doar după semnare.

Î: Cum poate Moldova pregăti calea pentru implementarea Acordului de Asociere?

În vederea facilitării implementării, UE și Moldova vor elabora Agenda de Asociere, un instrument care va permite planificarea adecvată a procesului, inclusiv prin indicarea termenelor de realizare și surselor de finanțare.

Uniunea Europeană deja a confirmat angajamentul său de a sprijini financiar și tehnic pregătirea către și ulterior implementarea AA/DCFTA, atât în cadrul actualului program de asistență cât și din cel viitor pentru 2014-2017.

Î: Asocierea cu UE va duce la deteriorarea relațiilor Moldovei cu Rusia?

Reforma și modernizarea Moldovei în cadrul Acordului de Asociere este în interesul tuturor părților, inclusiv al Rusiei. Este vorba despre consolidarea încrederii în Moldova ca fiind un partener internațional stabil,

democratic și prosper, cu un mediu de afaceri previzibil și transparent. Elementele respective influențează pozitiv dezvoltarea investițiilor și afacerilor, inclusiv a celor rusești.

Mai mult decât atât, prin intermediul DCFTA, Moldova poate deveni o conexiune comercială viabilă și o punte economică dintre Bruxelles și Moscova care, pe termen lung, ar putea servi și ca platformă de dezvoltare a relațiilor de cooperare comercială reciproc avantajoasă dintre UE și membrii noilor proiecte de integrare din Est.

DCFTA

Î: Care vor fi beneficiile concrete ale DCFTA pentru Moldova?

Semnarea și implementarea DCFTA va transforma complet nu doar relațiile economice, comerciale sau investiționale dintre Moldova și UE, dar și întregul spațiul economic al țării. Precum deja s-a menționat, DCFTA este cel mai ambițios acord bilateral pe care EU l-a negociat vreodată cu un partener cu care a dezvoltat relații comerciale. Acesta nu doar va deschide reciproc piețele prin eliminarea și reducerea taxelor și a cotelor, dar va conduce și la armonizarea profundă a legilor, normelor și a reglementărilor din toate sectoarele economiei.

DCFTA oferă Moldovei un cadru pentru modernizare și dezvoltare, care va afecta pozitiv mai multe aspecte ale activității economice zilnice atât pentru cetățeni, cât și pentru antreprenori.

Atunci când DCFTA va fi complet implementat, aproximativ 95% din taxe vor fi stabilite la zero, iar restul taxelor vor fi reduse. Deci, pentru 95% dintre fluxurile comerciale dintre Moldova și UE se va deschide accesul pentru exportatori. Taxele mai mici vor duce la o concurență mai intensă, care respectiv va duce la prețuri mai mici pentru consumatori. În domeniul serviciilor, DCFTA de asemenea prevede liberalizarea acestora și armonizarea practicilor moldovenești și europene. Acest fapt va avea un impact deosebit de pozitiv asupra serviciilor de distribuire și a sectorului de comunicații din Moldova. O circulație mai liberă a capitalului va consolida creșterea economică printr-un acces facilitat la capital și alocarea cât mai productivă a capitalului. Astfel, sectorul financiar din Moldova va beneficia foarte mult.

Una din principalele probleme cu care se confruntă companiile din Moldova și cele din UE este existența unor norme și standarde tehnice diferite, care fac comerțul transfrontalier dificil. DCFTA prevede o armonizare aprofundată între standardele din Moldova și UE, atât pentru bunuri industriale, cât și pentru produse agricole. În timp, această aliniere va reduce costurile pentru companiile care astăzi trebuie să respecte două seturi de norme și reglementări diferite și să aplice pentru certificate diferite standarde. Vor exista și efecte pozitive indirecte pentru producătorii din Moldova, deoarece noile reglementări vor stimula modernizarea întreprinderilor și îmbunătățirea procesului de producție, precum și investițiile în noile tehnologii. Nu mai puțin importante sunt și ajustările ce țin de achizițiile publice, concurență și drepturile proprietății intelectuale – toate

aceste schimbări vor duce la ameliorarea mediului de afaceri prin eradicarea practicilor corupte, prin crearea noilor oportunități investiționale și prin modernizarea economiei.

Î: Acordul de Asociere și DCFTA vor distruge mai multe sectoare ale economiei Moldovei?

Primii ani de adaptare la zona de comerț liber aprofundat și comprehensiv ar putea să fie mai dificili. Acest fapt nu este surprinzător, deoarece transformările de sistem duc mereu la pierderi pe termen scurt pentru anumite segmente. Totuși, în timp, noile tehnologii vor duce la o productivitate mai înaltă, salarii mai mari și, respectiv, la o creștere economică, la noi oportunități de angajare, ai căror martori am fost, spre exemplu, în Polonia sau Țările Baltice. Datorită DCFTA producătorii din Moldova vor putea concura cu succes și câștiga un loc pe piața europeană. Consumatorii locali, în schimb, vor avea acces la bunuri de înaltă calitate europeană chiar aici în Moldova la prețuri mai mici.

Desigur, va exista o luptă pentru supraviețuirea economică în anumite sectoare care sunt în prezent în afara concurenței. Dar din această luptă cetățenii Moldovei, economia și țara în general vor avea doar de câștigat, deoarece resursele care sunt în prezent implicate în aceste sectoare necompetitive și ineficiente vor fi re-direcționate în alte sectoare mai importante ale economiei. **Cele mai sensibile sectoare ale economiei Moldovei vor beneficia de perioade de tranziție care le vor asigura timpul necesar pentru adaptare.** Mai mult decât atât, semnarea AA va duce

la sporirea semnificativă a atractivității investiționale și la fluxuri de investiții externe directe pentru fabrici noi și întreprinderi, susținând direct modernizarea economiei.

Î: AA/ DCFTA va reprezenta doar un flux de mărfuri importate în Moldova

Mai multe companii din Moldova sunt îngrijorate de faptul că AA/DCFTA va duce doar la deschiderea accesului pentru importurile din UE și va crea o concurență sporită pentru produsele din Moldova. Preocuparea dată nu este întemeiată. În primul rând, acordul este reciproc, astfel companiile din Moldova au oportunități egale pe piața din UE, precum au și companiile UE pe piața din Moldova. În al doilea rând, produsele europene sunt deja acceptate pe larg pe piața din Moldova, cu foarte puține bariere de facto pentru a intra pe piață, cu excepția taxelor, care și ele sunt destul de mici. Prin urmare, impactul DCFTA pentru produsele din UE importate în Moldova va fi unul foarte limitat.

Î: UE își dorește semnarea AA/DCFTA mai mult decât Moldova

Chiar dacă Moldova și UE sunt angajate politic în mod egal pentru a încheia Acordul de Asociere, inclusiv partea ce ține de comerțul liber, din punct de vedere economic, acest acord este mai avantajos pentru Moldova, decât pentru UE. Aceasta se datorează faptului că există un dezechilibru vizibil între cele două piețe – UE cu 500 milioane de consumatori este cea mai mare piață din lume, cu o valoare nominală a PIB-ului

de 20 trilioane dolari SUA în 2011, comparată cu piața Moldovei, care, potrivit numărului de consumatori, reprezintă mai puțin de o zecime din dimensiunea celei europene, și care generează un PIB de mai mic de 1 % față de cel al UE. Mai puțin de 1% din exporturile UE ajung în Moldova, pe când jumătate dintre exporturile Moldovei ajung în UE.

Î: Nu există careva oportunități pentru companiile din Moldova pe piețele europene

Uniunea Europeană este cea mai mare piață din lume cu 28 de țări și o populație de 500 de milioane de consumatori, fiecare cu câte un venit mediu anual de aproximativ 39,000 dolari SUA. Pentru ca producătorii și prestatorii de servicii din Moldova să pătrundă mai simplu și mai eficient pe această piață, urmează a fi armonizate standardele ce țin de calitate și siguranță. DCFTA oferă platforma necesară pentru această ajustare. Respectiv, odată cu implementarea Acordului de Asociere, o integrare economică mai apropiată cu această piață va oferi produselor din Moldova un acces deschis pe o piață extrem de vastă cu o valoare de 20, 000 miliarde dolari SUA.

Î: De AA/DCFTA vor beneficia doar marii producători agricoli și industriali din Moldova

În urma implementării standardelor și normelor UE, vor avea de câștigat toate companiile din țară, indiferent de mărimea acestora. Pe termen lung și OMM-urile vor beneficia de un mediu de afaceri mai competitiv, respectiv facilitându-se accesul pe piața comunitară. Mai

mult decât atât, acordul va mai acoperi și unele aspecte care vor oferi noi oportunități precum accesul pe piața de servicii din UE. Adicional, armonizarea în așa sectoare precum achizițiile publice va oferi noi posibilități pentru companiile din Moldova de a participa la licitațiile de furnizare, lucrări și servicii din UE, la nivel regional și național – care ajung la un total anual de aproximativ 2000 miliarde euro pe an.

Î: Implementarea AA/DCFTA presupune simpla schimbare a anumitor legi din Moldova

Multe persoane consideră că pentru a implementa DCFTA, Moldova va trebui doar să modifice unele legi. În realitate implementarea vizează atât partea legislativă cât și cea procedurală, administrativă și instituțională. Doar prin reforme comprehensive UE va accepta ca deciziile și hotărârile unor instituții din Moldova să fie echivalente cu cele ale unor instituții comunitare. De facto, implementarea DCFTA va însemna că un produs aprobat în Moldova va fi acceptat fără alte verificări pe piața UE.

Î: Doar exportatorii sau cei care vor să exporte în UE vor fi afectați de AA/DCFTA

Multe persoane consideră că AA/DCFTA nu îi va afecta pentru că ei nu sunt implicați și nu doresc să fie implicați în comerțul cu UE. Totuși, un acord de liber schimb comprehensiv și legăturile mai apropiate cu UE vor afecta toate sectoarele economiei și consumatorii, deoarece Moldova va prelua multe din legile și procedurile UE și apoi le va aplica la nivel național.

Acest fapt va duce la un șir de beneficii pentru toate categoriile de întreprinzători din Moldova. În primul rând, vor fi stabilite legi și proceduri clare și transparente, similare cu cele aplicate în UE, respectiv existând un spațiu mai limitat pentru abuzuri neechitabile în cadrul sistemului, care amplifică costurile pentru afacerile legale. Mai mult decât atât, consumatorii din Moldova vor beneficia de standarde mai înalte de sănătate și siguranță, deoarece ei vor fi siguri de calitatea produselor expuse spre vânzare și de riscurile pe care le comportă acestea..

Î: Afacerea mea nu va beneficia de AA/DCFTA

Trebuie să recunoaștem că vor fi învingători și învinși în mediul afacerilor din Moldova ca rezultat al DCFTA. Cu toate acestea, vor fi mai mulți învingători, decât învinși, în special printre afacerile mai dinamice și orientate spre dezvoltare.

Mai mult decât atât, Guvernul Republicii Moldova și sectorul privat trebuie să lucreze împreună pentru a identifica oportunități și a se asigura că sectorul privat va beneficia de toate oportunitățile oferite de DCFTA – aceste beneficii nu vin în mod automat și întreprinzătorii din Moldova vor trebui să depună eforturi pentru a profita de avantajele acordului.

Î: Moldova nu va mai fi capabilă să se protejeze în fața concurenței neechitabile

Deseori se raportează că prin semnarea DCFTA cu UE, Moldova va pierde o parte a "spațiului său de politici" și nu va mai fi capabilă să se protejeze de concurența

neechitabilă. Nu este așa, Moldova va dispune de instrumente eficiente de protecție comercială și în cazuri de dumping, subvenții ilegale și revendicări frauduloase a originii va putea apela la acestea în conformitate cu regulile OMC.

Î: După încheierea negocierilor, angajamentele Moldovei vor fi aplicate imediat

Deseori se consideră că după încheierea negocierilor Moldova va fi nevoită să adopte imediat toate regulamentele UE, fapt care va duce la costuri exorbitante pentru Guvernul Moldovei și pentru mediul de afaceri. Însă situația este diferită. DCFTA va fi implementat treptat, regulile ce se referă la mediul de afaceri modificându-se gradual pe parcursul unei anumite perioade de timp, de cel puțin 10 ani, iar pentru anumite sectoare, și mai mult. De aceea, mediul de afaceri din Moldova va avea timp suficient să-și ajusteze și adapteze operațiunile înainte de a se supune noilor reguli.

Î. Abordarea UE față de agricultură este neadecvată

Politica agricolă a UE este foarte complexă și acest fapt este reflectat în negocierile internaționale și bilaterale. Abordarea în cadrul Acordului cu Moldova este de a liberaliza substanțial toate importurile de produse agricole și alimentare din Moldova. De aceea, acordul propune 0% taxe vamale pentru majoritatea bunurilor de la data intrării în vigoare a acordului și un acces îmbunătățit pe piață pentru restul bunurilor (cele mai sensibile) prin oferirea Moldovei a 0% taxe pentru anumite cantități de importuri, așa numitele Cote Tarifare (TRQ).

Î. DCFTA ar trebui să ofere Moldovei cele patru libertăți

Scopul DCFTA este de a aduce Moldova cât mai aproape de piața internă europeană. Măsura în care aceasta se poate realiza va depinde de ambiția și capacitatea Moldovei de a realiza liberalizarea reciprocă și profundă prin aproximarea normativă cu acquis-ul UE în sectoarele preselectate. Cele patru libertăți (libertatea de circulație a bunurilor, a serviciilor, a capitalului și a persoanelor) își au pilonii în cadrul Pieței Interne UE. Circulația bunurilor, serviciilor, capitalului și a persoanelor vor fi abordate în detaliu în cadrul DCFTA. Ceea ce ține de **mobilitatea persoanelor**, acest aspect este adresat în cadrul dialogului privind liberalizarea regimului de vize. **Mobilitatea lucrătorilor** rămâne în competența statelor membre și UE.

Î. UE dorește ca Moldova să se angajeze într-un proces costisitor de aproximare a legislației; ar trebui să fim recompensați pentru aceste eforturi.

Calea integrării Moldovei pe piața internă a UE implică eforturi considerabile, în articular în partea ce ține de armonizarea legislativă. Dar, Moldova deja s-a angajat și a demarat procesul de aliniere la standardele UE, consolidându-și reformele interne. Compensarea acestor eforturi din partea UE va surveni sub forma deschiderii pieței interne pentru sectoarele în care au fost îndeplinite angajamentele relevante privind alinierea legală și instituțională.

Este evident că și o anumită asistență tehnică și financiară va fi oferită în pentru a susține Moldova în realizarea reformelor necesare.

DCFTA vs UNIUNEA VAMALĂ

Î: Nu ar avea mai mult sens economic pentru Moldova să se integreze în Uniunea Vamală și să aibă mai puține cheltuieli decât în cazul AA/DCFTA cu UE?

Într-adevăr, Moldova are interese comerciale importante cu membrii Uniunii Vamale, în special cu Rusia. Intuitiv, acest motiv ar determina decizia de aderare la Uniunea Vamală.

Totuși, conform estimărilor inițiale, efectele comerciale și economice ale UV nu sunt evidente. Majoritatea cercetărilor arată că UV a creat foarte puține beneficii economice și noi relații comerciale. Acest fapt se explică prin acoperirea relativ limitată în cadrul UV a sectoarelor economice (energia este exclusă, precum și serviciile). În plus, UV este acum axată în principal pe taxe, în timp ce, pentru a genera efecte remarcabile, este necesară și eliminarea așa numitelor bariere netarifare (reglementări, standarde).

Uniunea vamală pare să aducă beneficii financiare imediate – prețul scăzut, promis, la gaze pentru Moldova, spre exemplu. Acestea sunt importante dar nu sunt parte a competenței UV – prețurile la energie nu sunt acoperite de către Uniunea Vamală.

Este adevărat că AA/DCFTA presupune costuri mai mari, presupunând totodată un angajament serios din partea Moldovei pentru implementarea reformelor. Dar pe termen mediu, anume aceste reforme vor aduce cele mai

multe avantaje, transformând economia țării în una mai competitivă, creând condiții de concurență echitabile atât pentru operatorii autohtoni cât și pentru cei străini, datorită introducerii graduale a normelor și standardelor UE. În schimb, UE va oferi un acces semnificativ pe piața sa internă, anterior acestor reforme, și aproape fără nici o restricție. DCFTA și UE vor oferi acces pe o piață mai mare (500 milioane de consumatori în UE vs. 170 milioane în Uniunea Vamală) și previzibilă, cu o mai mare putere de cumpărare a consumatorilor.

De asemenea, va contribui la îmbunătățirea mediului de afaceri din Moldova, asigurând tranziția de la “regulile sovietice ale jocului la cele europene” pe piața internă a Moldovei. Cu alte cuvinte, vorbim despre consolidarea statului de drept și garantarea oportunităților egale pentru investitori. Uniunea Europeană are un patrimoniu bogat de standarde comune în multe sectoare precum calitatea alimentelor, sănătate, protecție socială, mediu, siguranță rutieră, mediul afacerilor, oportunități pentru tineri și altele. Cel mai important este că aceste standarde sunt implementate de facto și nu există doar la nivel declarativ.

Integrarea economică în UE reprezintă calea spre modernizare. Priviți progresul fostelor țări socialiste din Europa din ultimii 20 de ani. Marea majoritate a acestora sunt deja membre.

În final, Uniunea Vamală este stimulată de forțe politice și nu economice. Prin alăturarea la aceasta Moldova va pierde puterea suverană de a decide pentru sine în privința politicilor comerciale și economice și se va

supune influenței celui mai puternic membru al UV: Rusia. Aceasta ar reprezenta un pas înapoi. Contrar UV, Acordul de Asociere cu UE oferă garanții legale și politice explicite privind suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova.

Î: Poate oare Moldova adera la Uniunea Vamală și la AA/DCFTA cu UE?

Răspunsul este nu. Un membru al unei uniuni vamale nu poate avea o politică comercială independentă. Aderarea la UV ar însemna că Moldova transferă capacitatea sa de a fixa taxe și de a avea o politică comercială independentă Comisiei Uniunii Vamale, unei structuri supranaționale stabilite de membrii uniunii. În această situație, implementarea abolirii taxelor negociate cu UE în contextul DCFTA, nu va mai fi posibilă. Moldova nu va fi capabilă să decidă asupra propriei politici comerciale.

De asemenea, nu va fi capabilă să reglementeze sectoare precum standardele alimentare sau standardele produselor tehnice care vor fi deja determinate de Comisia Uniunii Vamale. Moldova nu va putea armoniza standarde sale pentru produsele alimentare sau orice alt tip de standarde, simultan cu UE și cu Uniunea Vamală.

Î: Dar exemplul Turciei arată că a fi membrul unei Uniuni Vamale – în acest caz UE – nu împiedică semnarea acordului de liber schimb cu alte țări?

Corect – însă doar într-o anumită măsură. Turcia, de facto, poate semna acorduri de liber schimb cu alte țări cu care UE a semnat deja un asemenea acord ÎNAINTE de Turcia, cu condiția că aceasta negociază aceeași taxă pentru produsele

acoperite de uniunea vamală dintre UE și Turcia – pentru a asigura că taxele externe ale uniunii vamale, inclusiv Turcia, sunt mereu aceleași față de toți partenerii comerciali.

Î: Moldova a semnat deja Acordul privind Zona de Liber Schimb din cadrul CSI. De ce acest fapt nu reprezintă o problemă?

Adevărat, Moldova participă deja în Zona de Liber Schimb CSI, având relații comerciale semnificative cu Rusia și cu alți membri ai CSI. Este logic ca Moldova să dorească să faciliteze aceste relații comerciale pe cât este posibil. De fapt, nu ar fi indicat pentru Moldova și contrar intereselor economice, să nu participe în relații comerciale mai libere cu partenerii din CSI.

Cu toate acestea, dintr-o perspectivă pur legală, acordurile de liber schimb pot co-exista, deoarece fiecare participant este liber să continue implementarea propriei politici independente comerciale. UE (precum majoritatea țărilor din lume) are o varietate de acorduri de liber schimb cu partenerii săi.

Î: Vor exista oare probleme cu partenerul comercial tradițional - Rusia (și Kazahstan și Belarus) odată ce Acordul DCFTA cu Moldova va intra în vigoare?

Nu, DCFTA în sine nu va crea obstacole pentru comerțul sau activitatea investițională cu Rusia. Orice argumente de acest gen au un caracter politic. UE și cele 28 state membre au o relație dinamică și consolidată cu Rusia, care este acum guvernată de regulamentele OMC și de mecanismul său de soluționare a litigiilor, valabil și în cazul Moldovei.

Î: Moldova nu ar trebui să se asocieze cu niciuna dintre cele două : UE și UV

Sigur, Moldova ar putea să decidă să-și continue calea actuală, nealiniindu-se la nici o structură. Probabil este rezonabil să spunem că aceasta ar fi o mare greșeală: Moldova ar pierde o foarte bună oportunitate de a-și moderniza economia și de a face un pas înainte în poziția pe care o ocupă în lume.

Această alegere politică, strategică – pentru asociere politică și integrare economică cu UE, pentru modernizarea Moldovei în baza modelului UE – nu este compatibilă cu aderarea la Uniunea Eurasiatică Vamală, ai cărei membri au confirmat obiectivul uniunii de a se dezvolta spre o Uniune Economică Eurasiatică. Atât UV, cât și DCFTA cu UE reprezintă procese economice de integrare profunde, care cer alinierea cadrului legal și a reglementărilor ce țin de comerț și a aspectelor ce țin de comerț. Alegerea strategică făcută de Moldova (și de alte țări, precum Ucraina și Georgia), de a se integra economic în UE, nu ar mai fi compatibilă cu statutul de membru în Uniunea Vamală Eurasiatică sau în viitoarea Uniune Economică Eurasiatică din motive legale și politice.

UE nu desconsideră meritele UV sau a viitoarei Uniuni Economice Eurasiatice, salutând mereu schemele de integrare economică regională, atâta timp cât acestea respectă cerințele OMC, nu creează bariere în calea comerțului, iar statele pot deveni membre în baza unei alegeri voluntare. Statele însă sunt cele care trebuie să decidă dacă doresc să se asocieze cu UE sau cu Uniunea Eurasiatică care tocmai se formează.

Î: Beneficiază oare Kazahstanul și Belarus în urma aderării lor la Uniunea Vamală?

După trei ani în cadrul Uniunii Vamale ambele economii și populația s-au confruntat cu consecințe negative neprevăzute. Conform estimărilor experților, Kazahstanul își pierde rapid poziția în comerțul internațional, inclusiv cu partenerii UV. În comparație cu un deficit de 3,4 miliarde dolari SUA față de partenerii UV în 2011, suma a ajuns la 4,7 miliarde dolari SUA în primele șase luni ale anului 2012, în timp ce volumul comerțului cu partenerii scăzuse cu 4%. Un raport recent al Băncii Mondiale spune că rezultatul implementării taxelor externe comune în Kazahstan costul bunurilor importate pentru companii și pentru consumatori a crescut și resursele au trecut în sectoare ineficiente de producție sub „umbrelă” tarifară.

Cel mai afectați au fost producătorii locali, care importă materie primă pentru producerea bunurilor. Situația a devenit absurdă: spre exemplu, parchetul laminat produs în Kazahstan cu echipament belgian este mult mai scump decât parchetul laminat importat din Belgia. Dar cel mai negativ rezultat al integrării Kazahstanului în UV este creșterea bruscă a prețurilor la produsele de uz cotidian, în pofida faptului că guvernul a implementat deja un sistem de reglementare a prețurilor. Din motiv că taxele vamale au crescut de trei până la patru ori (și de mai multe ori pentru automobile) au fost fixate prețuri de vânzare cu amănuntul pentru mai multe grupuri de bunuri de pe piața internă. Prețul pentru hrișcă a crescut de 2,5 ori, pentru carnea de vită cu 40% și carnea de oaie cu 33%. Prețurile la zahăr și combustibil s-au dublat.

Uniunea vamală a afectat salariile reale cu 0,5%. Kazakhstanul are mai puține relații comerciale cu restul lumii și mai multe cu Rusia și Belarus, ceea ce rezultă în mai puține tehnologii importate din țările UE sau altele mai avansate din punct de vedere tehnologic, fapt ce a dus la o scădere a productivității pe termen lung.

În ceea ce privește Belarus, președintele Lucașenco a declarat recent că țara lui nu a beneficiat deloc de pe urma integrării în UV și a numit această entitate Euroasiatică inutilă. Investițiile directe în economia din Belarus au căzut de patru ori în 2012 comparativ cu 2011, deși ar fi trebuit să crească, urmând logica beneficiilor UV anunțate de Rusia. Pe parcursul lunilor ianuarie-noiembrie 2012 deficitul bugetar a fost de 1,1 miliarde dolari SUA. Deficitul comercial cu Rusia a crescut cu mai mult de 3 miliarde de dolari. Un mic surplus provenit din comerțul cu Kazakhstanul este rezultatul scăderii importurilor din Kazakhstan spre Belarus, decât a creșterii exporturilor belaruse. De fapt, dinamica pozitivă în comercializarea bunurilor "de calitate înaltă și ieftine" produse în Belarus pe piețele partenerilor din uniune este mai mult rezultatul procesului de dumping, de devalorizare a monedei din Belarus, a combustibilului ieftin și a subvențiilor directe din Rusia, care nu pot dura la nesfârșit. Consecințe similare, spre exemplu, restricții ale exporturilor din Belarus la prețuri de dumping, vor fi probabil aplicate ca urmare a aderării Rusiei și potențial și a Kazakhstanului la OMC. Belarus ar putea atunci să se confrunte cu un colaps economic similar celui din primăvara anului 2011.

MOBILITATE

Î: De ce țări precum Albania beneficiază deja de regimuri fără viză, dar Moldova nu? Este Moldova mai rea? Sau are UE standarde duble?

Criteriile pentru un regim fără viză cu UE sunt de fapt aceleași pentru toate țările (1. securizarea documentelor, includerea datelor biometrice; 2. migrația ilegală, inclusiv readmiterea; 3. ordinea publică și securitatea; 4. relațiile externe). În același timp, procesul de cooperare cu **țările din Balcanii de Vest** au un context specific (procesul de stabilizare). Atunci când comparăm alte țări (din Balcanii de Vest) cu Moldova, ar trebui să ne reamintim că: obiectivul liberalizării vizelor pentru țările din Balcanii de Vest a fost stabilit deja în 2003 (Agenda Summit-ului de la Thessaloniki); criteriile de evaluare specifice pentru cele 5 țări au fost definite în 2008; un proces de evaluare tehnică (ex. non-politic) a fost realizat; odată ce criteriile au fost îndeplinite, Comisia a propus ridicarea obligativității vizelor (pentru Serbia, Macedonia și Montenegro în 2009, pentru Albania și Bosnia în 2010); țările au implementat acorduri de readmisie.

În cazul **Moldovei**, un dialog ce privește regimul de vize a fost inițiat în 2010. Planul de Acțiuni prezentat Republicii Moldova în 2011 prevede două faze – prima ține de asigurarea implementării reformelor la nivel legislativ și a doua vine să asigure că aceste reforme sunt implementate. Mai mult decât atât, a fost cerută o evaluare a posibilului impact al migrației și a viitoarei liberalizări a vizelor pentru cetățenii moldoveni ce

călătorească spre UE, rezultatele căreia au fost prezentate în august 2012. În acest context, urmând concluziile consiliului din 19 noiembrie 2012, Moldova a trecut oficial în cea de-a doua fază a Dialogului.

Punctele de referință stabilite pentru a doua fază au fost deja evaluate în cadrul unei misiuni de evaluare a UE din februarie – martie 2013 și în al patrulea raport de progres al Comisiei Europene din iunie 2013. Republica Moldova a prezentat la rîndul său al cincilea Raport de Progres în data de 9 septembrie 2013. Așteptările Moldovei sunt de a finaliza implementarea tuturor criteriilor de evaluare ale procesului de liberalizare a vizelor și respectiv de a asigura luarea deciziei din partea UE de a liberaliza oficial regimul de vize pentru cetățenii moldoveni care călătorească în UE, în baza performanței Moldovei în procesul de implementare a reformelor stabilite.

Î: Acordul de facilitare a vizelor nu a reușit să îmbunătățească situația cetățenilor care doresc să călătorească în UE

Acordul de Facilitare a Vizelor, în vigoare din 2008, a adus deja beneficii cetățenilor Moldovei din diferite puncte de vedere. Conform datelor Comisiei, numărul de vize UE cu multiple intrări emise moldovenilor a crescut de la 11,6% în 2008 la 26,71% în 2012, pentru țările Schengen și cu 45,01% în 2012, pentru țările membre UE.

Cu toate acestea, știm că procedurile de emitere a vizelor sunt deseori percepute ca fiind un obstacol. De aceea UE a revizuit și modernizat acquis-ul său din acest sector. Acordul de facilitare a vizelor a fost modificat

în 2013 și va simplifica cerințele privind documentele ce demonstrează scopul călătoriei pentru o mai mare categorie de solicitanți, inclusiv pentru reprezentanții organizațiilor societății civile, jurnaliștilor și a echipelor lor tehnice, pentru membrii categoriilor profesionale ce participă la expoziții internaționale, conferințe și seminare. Acesta elimină taxele pentru vize pentru aceleași categorii de indivizi, clarificând prevederile privind durata vizelor cu multiple intrări și include scutirea de la cerințele necesare pentru emiterea vizei pentru șederile de scurtă durată ale cetățenilor moldoveni, care dețin pașapoarte biometrice emise de autorități.

[illegible]

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.